

Літаратурна-Мастацтва

Год выдання 37-ы
№ 93 (2259)
26 лістапада 1968 г.
Аўтарак
Цэна 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

28 ЛІСТАПАДА ЧЫРВАНАСЦЫЖНАЙ БЕЛАРУСКАЙ АКРУЗЕ—50 ГАДОЎ

ВІТАННЕ І ПЕСНЯ САЛДАТАМ РАДЗІМЫ!

КАЛІ паўстала пытанне, як назваць наваствораную камуну—плён выснавай, выпактаванай і здзейсненай мары ўчарашніх чырвоных войнаў—яны далі ёй імя БВА...

Гэта — з гісторыі славагата сёння на ўсю Беларусь калгаса, апетага ў паэме Янкі Купалы «Над ракой Арэсай».

І гэта — сведчанне таго, што ўжо больш за трыццаць гадоў назад імя Беларускай вайскавай акругі гуляла сінонімамі мужнасці, адвагі, салдацкай самахварнасці, адданасці рэвалюцыйнаму абавязку.

Іна быта тады яшчэ юным асілкам, наша сённяшняя Чырванасцяжная БВА. Мы спявалі аб яе падвёгах часоў грамадзянскай вайны (успомніце славуцкі «Дванаццаць песень пра Чырвоную армію!»), мы ганарыліся палкаводцамі, што слухалі пад яе сцягамі (Тухачэўскі, Цімашэнка, Убарэвіч, Гай, Норк — вымаўляеш імяны, і нібы бачыш, як ітмаць на ворага легендарныя грозныя тачанкі!), мы веры-

КАЛІ ПЬЮЦЬ САЛДАТЫ, СПАКОЙНА ДЗЕЦІ СПЯЦЬ...

Фота П. ДЗЮБІНА.

ЧЫРВОННЫЯ ЗОРКІ НА КАСКАХ

лі — насунецца чорная хмара, прагучыць сігнал баявой трыюгі, і новай вайскавай славай пакрыюцца гэтыя сцягі.

Хмара насунулася, сігнал прагучаў... Беларускай вайскавай акрузе спаўняецца ў гэты дні 50 гадоў. Таму нават самыя вядомыя факты ў гэтым святле хваляюць нас па-новаму.

Эпапей абароны Брэсцкай крэпасці ўжо чэрыць стагоддзямі гераічнай легендай перадаецца з вуснаў на вусны, з краю ў краі. Сёння мы з гонарам нагадваем, што абаронцамі Брэсцкай крэпасці былі воіны Беларускай вайскавай акругі.

І што воінам БВА быў прыклад Данна — капітан Мікалай Гастэла.

І што ў саставе БВА была праслаўленая 100-я ордэна Леніна стралковая дывізія генерал-маёра І. Русінава, байцы якой у першыя дні вайны на смерць скапіліся пад Мінскам з браніраванай гітлераўскай зброяй.

Сёння ў нашай газеце друкаецца падборка вайсковых фотаздымкаў Васіля Іванавіча Арнішова. У першыя дні вайны ён працаваў у газеце Беларускай вайскавай акругі «Красноармейская правда». Уладзецца ў баявыя эпізоды, захаваныя фотаабыткі вайны з трынаццаці гадоў 1941 года, і вам яшчэ раз адкрыецца тагачаснае суровае, мужнае і гераічнае аблічча БВА.

У тых грозных дні мірнае вайскове слова «акруга» было заменена кароткім, як залп, тэрмінам вайскавага часу — «фронт». Слова трынаццаці франтоў — гэта таксама слава Беларускай вайскавай акругі.

І вось ужо не самі ўдзельнікі вайсковых бітваў Айчынай вайны, а іх сыны, іх унукі носяць салдацкую форму. Але яны памятаюць, чыя яны сыны і ўнукі, чыёй славы захавальнікі і прадаўцамі.

За вайні ўклад у справу ўмацавання абароннай магутнасці Савецкай дзяржавы, за поспехі ў баявой і палітычнай падрыхтоўцы, падтрыманне высокай баявой гатоўнасці войск і ў сувязі з 50-годдзем Савецкай Арміі і Вайска-Марскога Флоту Беларускай вайскавай акругі ўзнагароджана сёлета ордэнам Чырвонага Сцяга.

Цяпер, як і калі, спяваем мы пра подвёгі сваёй Чырванасцяжнай БВА (школа талкі, што добрыя песень пра яе да гэтых часоў няма!). І цяпер мы з гонарам вымаўляем імяны, якія залатымі літарамі ўпісаны ў гісторыю БВА, — імяны буйнейшых савецкіх вайсканачальнікаў Жукава, Ракасоўскага, Васілеўскага, Сякіна, Чарняхоўскага, Баграмяна, Яромэні, Конева. І цяпер мы ўспэўваем: Беларускай вайскавай акругі — магутны баявы шчыт Радзімы на яе заходніх рубяжках.

Мы вшчэ воінаў БВА. Вшчэ старых салдат, што памятаюць паходы грамадзянскай вайны. Вшчэ ветэранаў, на грудзях якіх узнагароды за мужнасць у дні Вялікай Айчынай. Вшчэ юнакоў, што толькі ўчора сталі пад абверныя ратнай славы сцягі.

Чэсьць воіну з чырвонай зоркай на касцы!

Пятро ПРыходзька

У спэцыяльнай да сёння паходзе Шчытом ты надзейна была. Сягоння зра паўстагоддзям На небе тваім узшыла.

З глыбокай сардэчнай пашанай Усіх тваіх слаўно байцоў. У многіх смяльчак яшчэ раны Ад жорсткіх, суровых баёў. Хто маці, хто бацьку, хто друга—

Гублялі мы ў цяжкай журбе, Ты першаю, наша акруга, Прымала удар на сябе.

За стойкасць, за волю і смеласць Пашана гвардыяцам тваімі, Адвага і мужнасць Гастэла Пахінуў у спадчыну ім.

Надзейна вертуцца граніцы Салдатаў часцей баявых, Мінск, Орша І Полацк, і Віцебск Сягоння ўшаноўваюць іх.

3 НАГОДЫ СВЯТА

Набліжаецца змяняльная дата — паўвекавы юбілей Чырванасцяжнай Беларускай вайскавай акругі. Гэтае слаўнае свята мы лічым і сваім святам. Бо на ўсім працягу існавання Савецкай Беларусі і Беларускай акругі пісьменнікі рэспублікі пастаянна і песна звязаны з воінамі, з арміяй.

Гэтая сувязь, гэтая кроўная роднасць душ узамна ўзбагачае нас, дапамагае паспяхова вырашаць задачы, якія ставяць перад абаронцамі Радзімы і перад дзесяткамі літаратуры і мастацтва. Сувязь пісьменнікаў з вамі, знаёмства з жыццём, баявой вучобай, бытам і адпачынкам савецкіх салдат, сержантаў, афіцэраў падказвае нам новыя творчыя задумкі, томы, сюжеты, выдатныя вобразы герояў кніг, натхняе на стварэнне высокай і высокамастацкай твораў. Мы ўпаўняены ў тым, што лепшыя кнігі пісьменнікаў Беларускай акругі ўвасабляюць нашаму духоўнаму, культурнаму росту, прывіваюць высокіх эстэтычных густаў, дапамагаюць у нашай нялёгкай, але ганаровай службе, з'яўляюцца дзейнай зброяй камуністычнага выхавання.

Цяжка назваць беларускага празаіка і паэта, які не прывіваў бы воінам Савецкай Арміі, хоць бы некалькі радкоў або старонак. А многія з нас у свой час і самі прайшлі нялёгка ў армейскіх шчынах, са зброяй у руках, ахоўваючы завабы Вялікага Настрычкіна, свае першыя вершы і аповесці апублікавалі ў дывізіяльнай або акруговай газеце, а ў далейшым сталі пэўна і Савецкай Арміі.

Асабліва цяжкім выпрабаваннем для ўсяго савецкага народа быў напад на СССР гітлераўскай Германіі і Вялікай Айчынай вайны, у гады якой салдаты, сержанты, афіцэры і генералы Захадняга, а пазней трох Беларускай, які і ўсіх іншых франтоў, а з імі разам і бясстрашныя народныя мсціўцы — партызаны правялі выключны гераізм. Гэта былі гады нашай сумеснай барацьбы і дружбы.

Пісьменнікі Савецкай Беларусі шукалі самыя цудоўныя словы, самыя яркія вобразы, каб ацесць, праславіць стойкасць і вытрымку савецкіх воінаў у абароне, ратуху і імкліваць у наступленні, іх мужнасць, доблесць, гераізм.

Якія словы, якія хвалы Злажу я вам, багатыры? І слоў маіх, і песень мала. Каб вам прыняць іх за дары.

Вышэй вы песень самох зьвонкіх І самых шчырых салодка-пахавых. Вы — сонца роднае старонкі, Зямлі вясельны крышталь, —

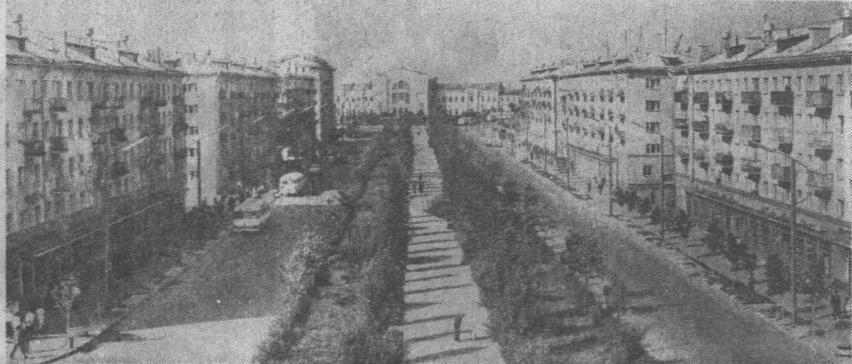
І я дагэтуль добра помню ўсе юнацкія непаўторныя чалавечыя і грамадзянскія радасці. У кароткіх газетных артыкулах пэўна не апішаў іх, гэтыя правы радасці. Але не магу не сказаць, што ў пракурнай зямлянцы НП пры святле гэгэнічнай лядовай паларнай зямлі ў усю ноч, як і ліхаманцы, пісаў пісьмы—у Гомяль, у навакольных вёскі, дзе засталіся бліжкі, знаёмыя. Хто з іх застаўся жыць? Хто адгучыцца пасля больш чым двух год фашысцкай акупацыі?

не—паведамлілі мне новіну па тэлефоне. І я дагэтуль добра помню ўсе юнацкія непаўторныя чалавечыя і грамадзянскія радасці. У кароткіх газетных артыкулах пэўна не апішаў іх, гэтыя правы радасці. Але не магу не сказаць, што ў пракурнай зямлянцы НП пры святле гэгэнічнай лядовай паларнай зямлі ў усю ноч, як і ліхаманцы, пісаў пісьмы—у Гомяль, у навакольных вёскі, дзе засталіся бліжкі, знаёмыя. Хто з іх застаўся жыць? Хто адгучыцца пасля больш чым двух год фашысцкай акупацыі?

Кендрат КРАПІВА, Міхась ЛЫНЬКОЎ, Пятрус БРОУКА, Максім ТАНК, Аркадзь КУЛЯШОЎ, Пятро ГЛЭБКА, Пімен ПАНЧАНКА, Іван ШАМЯКІН, Іван МЕЛЕЖ, Янка БРЭЙЛЬ, Мікола ТКАЧОЎ, Мікола АЛЯКСЕЕЎ, Аляксей КУЛАКОЎСКІ.

ГОРАД МАЙГО ЮНАЦТВА

25 гадоў назад — 26 лістапада 1943 года—часці Савецкай Арміі вызвалілі горад Гомяль ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

ГОМЕЛЬ. Прэзент Перамогі.

Фота Ч. МЕЗІНА (БЕЛТА).

Праз два гады, у вярскіх сорах плагата, я ўвучы Гомяль. І зноў такі дагэтуль помню той боль, які працаў сэрца, калі ўбачыў я руіны і папаленыя. Я прайшоў вайну, на вачах маіх гарэў Мурманск, а сцягаву галаву на руінах Петрава-Водска, Беластока, Варшавы. Але гэта былі незнаёмыя гарады. У Гомяль ж усё было знаёмае, роднае да болу, асабліва ў раёне вакзала, буйной Камасольскай вуліцы, Савецкай, Інтэрнацыянальнай, Ветэранай. І ўсяго гэтага, з чым звязаліся самыя светлыя ўспаміны юнацтва, першага і непаўторнага каханна, першага пазнання тэжніцы паэзіі—ўсяго гэтага не было, усё было спалена,

зруйнавана, знішчана фашысцкім нахызцем. Такі боль не забываецца.

Я што-нішто напісаў пра людзей, якія змагаліся ў тваім наваколлі, Гомяль, у родных мя лясках, і тваім падполлі. Але і дагэтуль пра дваццаць пяць год адкрываюцца ўсе новыя і новыя яркія старонкі барацьбы гамельчан. І я адчуваю сябе ў даўгу перад светлай памяццю герояў-землякоў.

Герой майго юнацтва рамяна, былы камандзір партызанскай брыгады, якая дзейнічала ў гомяльскіх лясах, Іван Антанюк, апынуўся

НАБЛІЖАЮЦА 50-годдзе рэспублікі і Кампартыі Беларусі. Культэстетэстановы рытуюцца дастойна сустрэць гэтую слаўную гадавіну. Аб тым, што робіць нашы бібліятэкі, клубы, палцы культуры, музеі, паркі, калектывы мастацкай самадзейнасці Мінска, я і паспрабую расказаць.

Ужо сама гісторыя Мінска, у якім «руіны стралялі ва ўпор» і які паўстаў з попелу, дзе багаты матэрыял для культурна-выхаванчай работы. Мінскае Мінска і рэспублікі, цудоўны сённяшні дзень сталі надзённымі тэмамі юбілейных літаратурных чытанняў і дзяржаўных і прафсаюзных бібліятэкаў. Цікава праходзяць чытанні «На шырокіх шляхах жыцця» ў бібліятэцы № 6 і бібліятэцы Палаца культуры трактарнага завода. На іх шырока выкарыстоўваюцца лепшыя творы Беларускай прозы, паэзіі і драматургіі.

Такія літаратурныя чытанні збіраюць вялікую аўдыторыю. Акрамя пісьменнікаў і дзеячоў мастацтва ў іх актыўна ўдзельнічаюць вучоныя, ветэраны рэвалюцыі, грамадзянскай і Вялікай Айчынай войнаў, наватары вытворчасці. Тэмы літаратурных чытанняў, звязаныя са станаўленнем і развіццём Беларускай драматургіі і мастацтва, ілюструюцца спектаклямі прафесіянальных і самадзейных тэатраў, канцэртнымі праграмамі. У юбілейных літаратурных чытаннях «Голас перты»—голас народа, «Успел за імклівым днём», што праводзіцца ў Палаце культуры прафсаюзу, прымаюць удзел работнікі газет і часопісаў. Дзе гэтыя чытанні падрыхтаваны спецыяльныя кніжныя выставы «Звяржэ свой крок па Іллічу», «Баявая трыбуна мас», «Засудды з масамі, у адзінстве з імі, на чале іх», «Гэты, мая Беларусь». На прафсаюзных, якія знаходзяцца ў раёне абслугоўвання бібліятэкаў, па матэрыялах гэтых выставак праведзены гутаркі і прычатыны бібліяграфічныя агляды.

Актыўнавай сваю работу ў гэты дні клуб сярбры Беларускай літаратуры пры бібліятэцы № 11. За дзесяць гадоў работы гэты клуб прайшоў больш за дзевяць канферэнцый чытачоў, літаратурных вечароў і дыспутаў. У гэтых у членна клубы публікавалі многія пісьменнікі рэспублікі, работнікі радыёцкай часопісаў «Маладосць», «Беларусь», «Неман».

Сталі традыцыйнымі так званыя «крэязнаўчыя пятніцы» ў Цэнтральнай гарадской бібліятэцы імя Я. Купалы.

У дні падрыхтоўкі да святкавання слаўнага п'яцідзесяцігоддзя многія бібліятэкі склалі гісторыі сваіх устаноў. Гэтую пытанню быў прысвечаны навукова-практычны семінар, у рабоце якога ўдзельнічалі прадстаўнікі ведамасных бібліятэк, выкладчыкі бібліятэчнага факультэта педінстытута, работнікі Дзяржаўнай бібліятэкі імя У. І. Леніна, гоцы з Вільнюса.

Культэстетэстановы горада паўстаўнае клопацца аб патрыятычным выхаванні моладзі. Гэтую садзейнічаюць і святы вуліцы, якія праводзіць Палац культуры трактарнага завода сумесна з грамадскімі арганізацыямі раёна. Трэба было бачыць, з якой увагай слухалі мыхары вуліцы імя Бумажкова расказ былых партызан І. Вятрова і А. Сцяпанавой аб гераічных справах слаўнага сына Беларускага народа Ціхана Бумажкова. У праграме свята вуліцы былі і рапорт піянеру-следзчыку аб знатных людзях, якія жылі на гэтай вуліцы, і вялікі канцэрт, і масавыя гульні, атрацыёны.

У адзіначым парку імя Горкага з поспехам прайшлі святы песні, танца і музыкі школьнікаў горада, юбілейны тыдзень гарадскіх піянерскіх лагераў «Квітні і краскі», мая Беларусь, цыкл тэматычных вечароў «Паўвекавы рубеж». Многа месца ў рабоце гэтага парку занялі сёлета тэатралізаваныя святы і ваеннаспартыўныя гульні, турысцкія паходы і экскурсіі па месцах партызанскіх баёў і станкаў.

Цэла прымалі наведвальнікі парку культуры і адпачынку імя 50-годдзя Вялікага Кастрычніка літаратурна-музычныя вечары «Імя мая рэспубліка», «Мая родная Беларусь», «Квітні, мой Мінск, мая сталіца», «Мой родны кут, як ты мне мілы».

Нашы паркі былі цэнтрам творчых справаздам прафесіянальных і самадзейных мастацкіх калектываў. Часта выступалі ў парках удзельнікі рэспубліканскага фестывялю Беларускага мастацтва і конкурсу на лепшае абслугоўванне месца масавага адпачынку працоўных, які праводзіўся выканкомам гарадскога Савета дэпутатаў працоўных і прэзідыумам абласнога Савета прафсаюзу. Вядучыя прафесіянальныя калектывы горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

Яшчэ задоўга да пачатку юбілейнага агляду работ літаратурна-музычных калектываў горада і лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці паказвалі таксама на пляцоўках парку новыя юбілейныя праграмы.

ЧАС АКТЫЎНЫХ ПОШУКАЎ

работы самадзейных калектываў горада Дом мастацкай самадзейнасці падрыхтаваў рэкамендацыйны спісы твораў для харавых і танцавальных калектываў, вакальных ансамбляў, салістаў, чытальнікаў і інш. У гэтыя спісы былі ўключаны найбольш цікавыя творы Беларускай кампазітэраў, паэтаў, драматургаў і харэографу, а таксама творы аўтараў іншых саюзных рэспублік.

Рэальныя агляды мастацкай самадзейнасці вывалялі рад цікавых твораў калектываў. Сярод іх асабліва вылучыліся аркестр народных інструментаў Мінскага педагагічнага інстытута Імя Горкага (кіраўнік У. Перацічка), харавыя калектывы медыцынскага інстытута (кіраўнік І. Жураўленка), вакальны ансамбль аддзела гапанаў тэхналагічнага аўтамабільнага завода (кіраўнік Я. Ратушнік), харавыя калектывы вытворча-вучэбнага камбіната таварства сляпых.

Калі 200 самадзейных калектываў прынялі ўдзел у агульнагарадскім аглядзе. Тры дні сцэны лепшых пляцоўкаў сталіцы цэлімі аркестраў і сузор'ямі народных талентаў.

Па рашэнні бюро гаркома КПБ, выканкома гарадскога Савета дэпутатаў працоўных і прэзідыума абласнога Савета прафсаюзу ў горадзе праводзіўся таксама агляд-конкурс народных калектываў мастацкай самадзейнасці горада на лепшую канцэртную праграму, прысвечаную 50-годдзю БССР і КПБ і будзе праходзіць агляд народных тэатраў.

Высокі ўзровень майстэрства многіх вядучых калектываў мастацкай самадзейнасці даў магчымасць перайсці да такой цікавай формы шэфскай канцэртнай дзейнасці на вёсцы, як правядзенне свят мастацтваў. З вайлім поспехам прайшлі такія святы ў Бярэзінскім, Маладзечанскім, Дзяржынскім і іншых раёнах Мінскай вобласці.

Палепшылі сёлета сваю работу ў гарадскія ўніверсітэты культуры і эстэтычнага выхавання працоўных. Па ініцыятыве Беларускага тэатралізавага аб'яднання, Саюза кампазітэраў БССР, Саюза мастакоў БССР, Дзяржаўнага мастацкага музея, Беларускай Дзяржаўнай кансерваторыі і гарадской нотна-музычнай бібліятэкі на базе Рэспубліканскага Дома мастацтваў адкрыты гарадскія ўніверсітэты культуры з факультэтамі: тэатр, музыка, выяўленчае мастацтва. Многія тэмы заняткаў універсітэтаў прысвечаны развіццю і дасягненням Беларускага мастацтва. Была прачытана, напрыклад, лекцыя «Тэатры Беларусі юбілею рэспублікі», яшчэ некалькі лекцый будзе прысвечана развіццю Беларускай музыкі, мастацтва і г. д.

Рытуюцца свае юбілейныя работы майстры фатаграфіі і прыкладнага мастацтва, самадзейных мастакоў.

У рэспубліцы ідзе Усесаюзнае грамадскае агляд работ бібліятэк, прысвечаны 100-годдзю з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна. У гэты агляд уключыліся ўсе мінскія дзяржаўныя, прафсаюзныя і ведамасныя бібліятэкі. Работнікі гэтых устаноў культуры лічаць, што няма больш ганаровага абавязку, чым прапанаваць творчую спадчыну правадзіра, які мага паўнаўч і зразі даюцца да чытачоў веліч ленінскіх ідэй, расказаць аб іх пераможным шэсці па плячэцку.

Калектывы работнікаў парку культуры і адпачынку рытуюцца да ленінскіх дзён вялікіх тэатралізаваных святаў і прадстаўленняў — «Вечна жыць», «Мы ўнукі Ільіча», «Партыя і Ленін—дзяўня братыя».

100-годдзе з дня нараджэння У. І. Леніна—50-годдзе БССР і Кампартыі Беларусі. Эсць глыбокая ўнутраная сувязь паміж гэтымі вялікімі датамі. Менавіта ён, наш незбаўны Ільіч, стаяў ля вытокаў Беларускай дзяржаўнасці. Вось чаму мы і ўспрымалі ленінскі юбілей як вялікае нацыянальнае свята, вась чаму і клопацімся, каб сустрэць гэтую змяняльную дату як найлепей.

М. ЖУКОЎСКІ, начальнік Упраўлення культуры выканкома Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных

Тым, з кім доўга давялося дзяліць і нагоды, і радасці салдацкага жыцця...

раздзелі былі, шчыра кажучы, проста бездапаможныя. Іншыя — запісаны ўзбудзенай рукой амаль сталага пісьменніка...

заяцця ў родных аўтару мясцінах — задонскіх стэпах, хутарах і станицях. Герой рамана — камсамольцы...

сёння ахоўнае наша мірнае неба. Пра савецкіх ракетчыкаў. Галоўная думка, якую я хацеў падкрэсліць...

— А чаму менавіта пра зенітчыкаў? Блізкая вам тема? — Вядома, пісаць заўсёды лягчэй пра тое, што бачыў сам...

САЛДАТ НЕ ІДЗЕ Ў ЗАПАС

Р. ЯРОХІН

Зенітчыкам Мікалай Кругавых стаў у той дзень, калі яму споўнілася семнаццаць гадоў...

А пісьменнікам... Бадай, і сам М. Кругавых не зможа назваць дакладнай даты, калі ён стаў пісьменнікам...

Памяню, гадоў восем назад у выдавецтва «Беларусь» прыйшоў старшыня звышнорміровай службы і прыняў рукапіс...

Мне давялося быць першым чытачом і першым рэдактарам рамана М. Кругавых, які першапачаткова называўся «Крамляны-хутарок»...

новы рукапіс, у некалькіх соцэн старонак. Раман атрымаў новую назву — «Гонар ярма не прымае»...

Абедзве гэтыя кнігі прысвечаны адной тэме: мужнасці савецкіх людзей у гады вайны...

У выдавецкай анатацыі гаворыцца: «Аконы для пуснавых устаноў, ракеты, нацэленыя ў неба...»...

— Працуеце, як кажучы, без перадычу? Зноў раман? — Пакуль што цяжка сказаць...

— Працаваў! — Вы ж ведаеце, вайна — гэта таксама праца. Няхай цяжка, поўная трагізму, але — праца.

— Паўна, таксама пра вайну? — Так. Нямаю падлеткаў браці ў тая гадзі ў рукі зброю...

СЛОВА — ПАЭТАМ — ВОІНАМ

Маёр запаса А. РЫБАЧКІН

УСПАМІНАЮЦЬ САЛДАТЫ

Пра мінулыя гады, Пра былыя паходы, Успамінаюць героі вайны, Пра цярпіння над Бугам, Пра свінцовую сцюжму, пра далёкіх і блізкіх пакараў агні.

УСПАМІНАЮЦЬ САЛДАТЫ

Абаронцы Радзімы, Помняць першы той дзень, Калі ўпаў на раўніны Месершмідтавым кіпнам чорнай свастыкі цень.

УСПАМІНАЮЦЬ САЛДАТЫ

Як ішлі ў сорах пяты, Як сівелі за ноч юнакі, Як у Пінскіх балотах Бралі доты і дзоты, Як за ротаю рэты падымаліся грозна ў штыкі.

УСПАМІНАЮЦЬ САЛДАТЫ

Мы — наследнікі славы — Генарымся па праву Ратным подзвігам нашых бацькоў, У шмынях мы суровых І заўсёды гатовы Адстаяць на планеце спакон, Пераклаў з рускай Хв. ЖЫЧКА.

ЧЫСТАЕ НЕБА

Тры ракеты — каманда ўзлятаць, Гэта значыць — турбінам сплязаць, Гэта значыць — у брод адзеты Рэжу вецер я над планетай, Нібы ночы мінулай раку, Зноў бінтуе усход румянца, Трукачу над зямлёю соннай, Каб дадоў вярнуцца з сонцам, Каб сустрэць у паглядах дзіцячых Толькі чысты блакіт і шчасце, І, забыўшы пра сон жадыны, Зноўку рвацца на крылах ў далі.

Капітан А. САКАЛОУ

Падалікоўні І. АЛЯКСАНД

Ты нарадзілася ў агні выпрабаванняў, У суровых гартвалася баях, І не злічыць тваіх герояў спаўняных, Акруга Беларуска мал, Чеканяць крок камандзіры, Ідуць палкі — спявае маладосць, І на загад: «Стаяць на варце міру!» — Адкажам па-салдацку гучна: — Есць!

Сержант Г. ЦЮМЕНЕУ

ТАНК НА П'ЕДЭСТАЛЕ

Вячэрняя цішыня спаіты Мой родны Мінск, Агі... Агі... Застыў гранітным маналітам Танк на гранітнай вышыні, Стаіць ля Дома афіцэраў На варце чуйнай цішыні, Трымае на сваім прыпыце на сваім прыпыце Усе сілы цёмных вайны.

С. ШУШКЕВІЧ

БЕЛЛАЧАФАУЦЫ

раклелі на беларускую мову мастацкую і ваенна-патрыятычную літаратуру іншых народаў нашай краіны. Асабліва моцную шэфскую сувязь трымаў пісьменнік з 2-й Беларускай дывізіяй, Паэты напісалі пра некалькі песень, у летні час многія пісьменнікі праводзілі свой адпачынак сярод чырванасцяжынаў дывізіі.

У канцы 1932 года, у сувязі з рэарганізацыяй літаратурна-мастацкіх арганізацый, БЕЛЛАЧАФ быў ліквідаваны. Замест яго пры Аргкамітэце Саюза пісьменнікаў Беларусі была створана камісія абарончай мастацкай літаратуры, у склад якой увайшлі Я. Колас, М. Чарот, В. Коваль, М. Клімковіч, З. Аксельрод, Г. Шапавалаў, Л. Шапіра.

Сёння, напярэдадні 50-годдзя Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі, прыемна нагадаць дзейнасць беларускіх пісьменнікаў-лачафаўцаў — слаўную старонку ў гісторыі роднай літаратуры.

Пашы з маркінамі Парыжу, З баларствам Бухараста ў хейраў, Як СССР распяць на крыжы, Плянуюць планы і маневры, —

пісаў народны паэт Беларусі Янка Купала ў адным са сваіх вершаў, апублікаваным у газеце «Звязда» ў 1931 годзе.

Гэта быў час, калі ў свеце ўсё болей згушчалася хмары новай чалавечай вольні, калі ў Германіі ўсё больш нахална падымла галаву фашызм, калі зноў актывізаваўся сусветны ворагі першай у свеце дзяржавы рабочых і сялян, Умацаваў абароннай магутнасці Краіны Савецкай хвалявала кожнага савецкага чалавека.

Вось на гэты жараз час і прыпадае стварэнне Беларускага літаратурнага аб'яднання Чырвонай Арміі і Флоту (БЕЛЛАЧАФ), якое павіна было мабілізаваць мастацкае слова на барацьбу з пагражаючай ваеннай небяспечай.

Пісьменнікі і да гэтага не забываліся пра вайну Чырвонай Арміі. Многія беларускія літаратары мелі на сваім рахунку творы пра слаўныя справы нашай арміі, пра мірныя будні чырвонага салдата, пра яго пільнасць і адданасць служэнню Радзіме. Стварэнне БЕЛЛАЧАФа ўнесла жывы струмень у творчую працу пісьменнікаў рэспублікі. Прозавікі, паэты, драматургі пачалі больш пісаць на ваенна-патрыятычную тэму, пісьменнікі сталі часцей бываць у гасцях у вайнаў Беларускай ваеннай акругі.

У 1931 годзе Беларуская дзяржаўная выдавецтва выпускае першы альманах «БЕЛЛАЧАФ», а з 1932 года пачынае выходзіць штомесячны літаратурна-мастацкі часопіс «Напагатове». У яго рэдакцыю ўваходзілі такія вядомыя пісьменнікі, як А. Александровіч, К. Крапіва, І. Шапавалаў.

У часопісе друкаваліся вершы М. Чарота, П. Броўкі, І. Шапавалава, апавяданні В. Ковалі, Я. Скрыгана, драматычныя творы К. Чорнага, І. Гурскага, В. Сташэўскага.

Многія пісьменнікі актыўна супрацоўнічалі ў газеце «Чырванармейская праўда» (выходзіла на беларускай і рускай мовах), пе-

Зенітчык Іван Чараднічэнка.

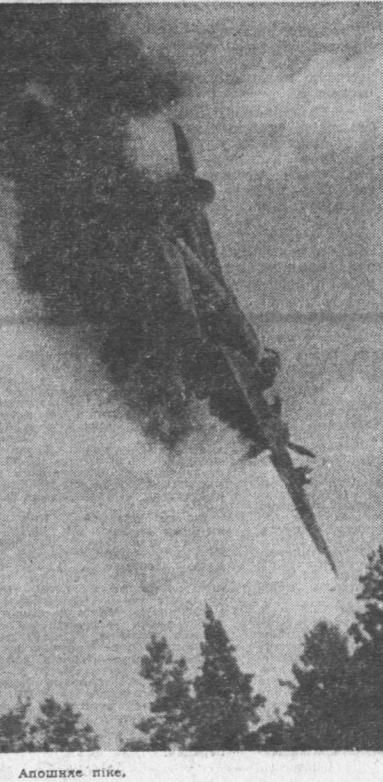
шу зямлю. Вось іх канец — яны захлянулі вядоў нашых белот. Хвела за хвель ішлі на Маскву нішчылі бамбардзіроўшчыні, Чорнымі шмарамі закрывалі яны сонца, але не ўсе дасягалі мэты. Тут, у палаце фронтаных баёў нашы воіны сустрэлі іх лаянай агню.

Вось загарэўся адзін драпежнік, зваліўся на крыло, паліцеў уніз, у тунцар Беларускага лесу. Гэта — адзін з тых, хто вартавуў неба нашай Радзімы, наводчыкі Іван Чараднічэнка, Са свайго буйнакалібернага кулямэта ўжо ў першыя дні вайны ён збіў некалькі фашысцкіх самалётаў. Востра прыжмурена вока салдата, Пішыць ўзрвацца ён у бла-

кітнае неба. Зараз з'явіцца новая стая чорных драпежнікаў. І тады ён, Іван Чараднічэнка, зловіць на сетку прыцэлу яшчэ адзін, напоўнены бомбамі, сідраватнік, націсне гаштык і ўсадзіць яму проста ў бруха доўгую чаргу...

Пяць фотаздымкаў, пяць нічым не ўпрыгожаных эпізодаў амаль самых трагічных першых дзён вайны.

Сёння, гартваючы старонкі слаўнага летавіка Чырванасцяжнай Беларускай ваеннай акругі, мы ўспрымалем гэтыя фотаздымкі, як сведчанне мужнасці яе воінаў і камандзіраў у незабытым чэрвені 1941 года.

Аплошкіце піле.

Гэтыя адраваліся...

З ХРОНІКІ БІБЛІЯТЭЧНАГА ЖЫЦЦЯ

Супрацоўнікі Маладзечанскай гарадской бібліятэчнай абласці імя Н. К. Крупскай надаюць вялікую ўвагу камплектаванню інжынарскага фонду твораў У. І. Леніна, устанавілі аб ім яго збор і паплекчыкаў.

У чытальнай зале бібліятэкі аформлены мініяцю выставы «Запавытыя ў і. Леніна — моладзі», «Вобраз Ільіча ў мастацкай літаратуры», «Ленінскі ідэя жыццё і перамога», «Армія ідэя і блікі і прасты». Кожныя з гэтых выставак сістэматычна папаўняюцца новай літаратурай. Падоўгу затрымаўся на вываляльні і калі малюнічага стэнда «Бессмяротнасць Леніна — бессмяротнасць яго спраў».

Бібліятэцы за апошні час праведзены рад вечароў, прысвечаных Леніну і яго паплекчыкам — Дзіржанскаму, Арджаннідаву, І. Іліну, Сявядлоў. На гэтых вечарах моладзь горада сустракалася з бальшавікамі-ленінцамі, з наіскамоўцамі вядомых гавор, вятэрамі рвалюцыі, грамадзянскай і Айчынай вайны.

Бібліятэка сістэматычна праводзіць лекцыйныя чытанні, гутаркі. Кожны раз яны ілюструюцца і дапаўняюцца выстаўкамі літаратуры і твораў італьянскага мастацтва. Загавяда бібліятэкі К. Ліпінкіна, супрацоўнікі В. Качан, Н. Тузава, Л. Гурская, А. Брыльвіч часта і індывідуальна на падпрыемствах і ў навучных устаноўках. Яны праводзяць тэматычныя гадзіны «Вобраз У. І. Леніна ў мастацкай літаратуры», «Вялікі Кастрычнік у Беларусі», «Старонкі вольнага жыцця», «Жыццё камуністаў — вялікі прыклад», «Сюжэты легенды і іншыя неапрацаваныя».

Разам з рэдакцыяй кабінетам палітычнага адукацыі правядзена вядома канферэнцыя чы-

тачоў па лекцыйных работах «Вялікі тачачы». «Які арганізацыя спарборніцтва», а з бібліятэкамі горада — канферэнцыя «Ленін і бібліятэчны справы». З кожным новым расце пошты на лекцыйны творы. Больш вясміст рабочых і служачых, прапагандыстаў і служачоў сеткі партыйнай вучобы, навучнікаў тэхнікумаў, школ і вучылішчаў горада глыбока вышучаюць творы У. І. Леніна, чытаюць літаратуру аб ім.

У. МАНТІВІЧ.

Калі заходзіш у Ханцікую сельскую бібліятэку, адрознівае і забываеш, што аформлена яна змястоўна, з мастацкім густам. Тут заўсёды многа наведвальнікаў. Адны ідуць, каб прыняць удзел у канферэнцыі чытачоў ці ў літаратурным вечары, другія — паслухаць сваё бібліятэкарку, якая кожную сераду чытае апавяданні і ўспаміны аб Леніне.

Алена Цімафееўна Навуміна заўвага асабліва ўвагу на разнастайнасць правядзінных мерапрыемстваў, чалапоіцца, каб стаяць, планеты і іншыя наглядныя агітатары аддавалі патрэбаваным дня. Дапамагалі бібліятэкаршы Вера Купрэў, Кацярына Вербаў, Мікалай Хайніч і іншыя сельскія актывісты.

Я. СТАЯНОУСКІ.

Калінавіцкі раён.

Аўторак, 26 лістапада 1968 года.

